

Št. 11

V Celji, dné 20. novembra 1893.

Leto II.

Ob Moravi.

V ponosnih vojskah stavi v bran se Čeh:
Grman ga streti hče na rodnih tleh.

Oproda njemu divji je Arpad —
Slovana vsikdar je pehal v propad.

Pojé ob Moravi s krvjo poljé,
Potoke, reke bežne rudecé.

Slovanski rod, kaj se pomičeš v kup?
Kaj raste mečev trušč in vojai hrup?

Zakaj Milota, ti se vmičeš v log?
Zakaj ne sečeš ti v sovragov krog?

Li te omamil nemški je zlatnik?
Na prodaj zanj je tvojih vsak konjik?

»Izdajstvo!« — ustnice šepečejo,
In vztrajni vojniki drhtečejo.

Obkoljen kruto Čeh mori — za smrt,
Dokler poslednji ne izdihne strt.

Kralj Otokar, značajan, hče vojščak
Do smrti hraber biti še, junak.

Od vojevodje svojega izdan,
Boreč se pade za dnji kralj, Slovan.

In mi potomci kralja, Slave rod,
Mi raja smo, a Nemec naš gospod.

Mrakov.

Minka.

Črnolaska, živo dete juga,
Divnokrašna vsa je moja ljuba.

Jasnih zvezd odsev je žar očesa,
Čarna v njem leskečejo nebesa.

Ličica so hijacintni listi,
Lepših ne rode slikarski kisti.

Usten teh nasmeh in njih kroženje, —
Za poljubec vsak bi dal življenje.

V stasu jelka, v glasu gorska vila
In po zlatem srci bogu mila.

Angelj vsa je, živo dete juga,
Moja Minka, — moja ljuba!

Studenčan.

Fr. J. ...

Vera.

Drama. Napisal Mile Boran.

(Konec.)

III.

Slonel sem ob stebru.

„Et anima mea turbata est valde: sed tu, Domine, usque quo?“ razlegalo se je mogočno, tajinstveno po večernem mraku, ki je zavladal v prostrani samostanski cerkvi. — Silno so me pretresli ti zvoki, vse bistvo vskipelo je v meni, nehoté položil sem roko na srcé, trenotek neznošnega navora, potem pa me je objela mehka otožnost. Bliskoma vzbudil se mi je spomin in mi oživil dejstvo, katero sem hotel vsekako pozabiti; slike izza bližnjeprošlih dnij stvarjale so se znova pred duhom, zamislil sem se...

Preminolo je nekaj tednov od ondaj. Ko je ležal pred menoj na tleh, vedel sem, da mi ne bode več bivati med svojci. Bežati sem moral, oblastva so me zasledovala, zapal sem bil pravici! No, sklep moj je bil tedaj nagel, volja dobra, a meso žalibog slabo. Ušel sem jim preko bližnje meje in stal kmalu na varnem: Tje ni segala njihova roka, tam, mislil sem, živim, dokler se razmere ne spremenijo na boljše.

Došel sem preko širnih laških planjav, tje

* — kjer valovje rensko
Med gorami šumi,*

v „Švajco zemljo prosto“, v to širnoznano zavetišče ubeglih in zbirališče uničenih bitij. Od sela do sela potoval sem za mejo, podoben večnemu židu,

a našel nisem miru, obstal nikjer. Prišel sem tako tudi v duševno središče srečne te krajine, upisal se tam na slavno vseučilišče, da nadaljujem svoje nauke, proučaval ljudi vseh vrst, da se boljše uživim, skušal se vglabljati v njih skrajne struje, da si razvedrim duha. A ni mi pomagalo ni jedno ni drugo.

Morila me je skrb, misel na one bližje mej svojci, na one ljubše, katere sem pustil v domovini, ki niso vedeli o meni, o katerih nisem vedel jaz, ne kako, ne kaj...

Ondaj, ko sem odhajal, posloviti sem se hotel ž njo, z Vero, a ni mi bilo možno. Odšla je bila z nagla v letovišče, na obali morja. Oče njen pospešil je ta korak; zakaj? to je vedel mož najbolje sam. — Potem sem hitel, da se popeljem na slovo k stricu. A tudi to se mi je izjalovilo: Jaderno moral sem zapustiti domovje.

Tako sem stal sedaj sam, neznan povsodi, tujec mej svetom. Srcé prej razburjeno, zakrknilo mi je v tem času, na duha pa se mi je vlegla temna slutnja, da se drama mojega življenja završiti noče: čakalo me je nekaj, a kaj je bilo to?

Dnevi mi kar niso hoteli prominoti, gnalo me je dalje. — Na tem potu sem zrl divotne doline, slovite gore, čarovite vode, gledal lepa mesta, spoznaval prijazno, krepko ljudstvo. A to mi zadoščalo ni; srce velevalo je dalje! Plezal sem visoko v gore, lazil

na više in više hribovje, napatil se slednjič v najvišo samoto. In tu — na znanem prelazu v divno Milansko — sem ostal, tu vsprejeli so me prijazno sivobradi možje in mi dali v svojih celicah stan. Sedmi dan sem bil uže pri njih, zadnji, kateri sem smel uživati njihove gostoljubnosti po samostanskih pravilih. Sedemkrat v dnevu hodil sem z belorizci k skupni molitvi: zvali me niso, a hodil sem rad.

Peli so pobožno, hvalili Boga, jaz pa stal sem sam, tih in nem. Duh blodil mi je po neznanih pustinjah, oko pa je leno iskalo mirišča na stropu. Tako navadno, danes pa — bilo je drugače: „Usquequo?“ Da, doklej še? doklej še ostanem tu? doklej še ni za me rešitve?“

* * *

Čakali smo pri tople zakurjeni peči. —

Poletje je bilo sicer uže v deželi, a tu gori bril je še oster sever in vodniki, ki so dohajali s pošto in tujci vsak petek iz obeh dolin semkaj, imeli so težek pot — marsikdaj uhitel jih je zamet.

Nestrpni smo bili vsi: jedni, ki smo čakali pisem, drugi odhoda. Dolgo jih ni bilo in zvedene samostanske očete je jelo uže skrbeti. A čuj! Zdajci zazvonče kraguljčki. Psi, katere so razposlali so se uže vrnili. Vse hiti v dvorišče. —

Tudi za mene prišla so poročila. Kaj naj povem o njih: tu roka Boletova, tam poštni pečat Opatijski in tu — črni rob! Srce mi je bilo hujše in hujše, srepro zrl sem v te usodne liste.

Vladar moj me ni pomilostil. Vitez Skremov je sicer uže okreval na telesu, a govorilo se je v družbi, da se je zbal dvoboja. Od „najkompetentnejše strani“ poizvedelo se je celo, da je pisal sam naznanila policiji. S kratka stvar še ni zaspala. On je bil v stolici „nemogoč“, jaz pa nič manj „mogoč“. Milost ni bila še na času! —

Verin sloves je jako trpel, zato je vzela — strupa; no, rešili so jo, a sedaj pojde v samostan — morda, ali pa počaka na me, morda...

Strica pa so mi pokopali, odkar sem odšel iz domovine. Božje ga je zadelo. „Zelo ga je potrla vest o Vašem dvoboji“, piše mi oskrbnik njegov...

„Vojska se bliža; naši častniki se pripravljajo. V dveh tednih najpoznejšje kaj počī. Tam bo menda tudi Tebi mesto!“ skončal je Bole svoje pismo. —

Dotlej, o Gospod! — Rešil si me!
— Sedaj na odhod — v vojsko!

—
Konec — tretjega čina!

—
Epilog.

„Vera, rešena si!“ —

Povest, drama, trije čini: resnice nekaj — morda, nekaj življenja — morda, drugo bajke, čenčarije (alias: senzačne vesti), blodnje ali izmišljotine, koncem še samohvale sēm, karikature tje — obojega nekaj; povem vam skratka: vse prazno, vse — gola pena!

Godilo se je, dà, godilo v življenji; kar nam piše prolog, kar nam riše drama, bilo je, — a v drugi zvezi! Jaz? Nisem bil rojen junakom v romanih, kaj hočemo; nò, sem pa moral

po nekodi na malo pomagati si, pobrskal sem tod pa tod po možganih. Pismo sem dobil od Vere, dà, vzrujal se — to oboje je istina, a nadalje!

V svoji ne-„junaški“ vsakdanjosti sem samega koprnenja „plemenito“ pozabil dogovoriti se pravočasno za rendez-vous — in ona — odšla je, odšla brez slovesa!

Nisem se zadnjič poslovil od nje, n istotako se ne pogubil v zapeljivem hrupu velikomestnega življenja.

Videl je od onih časov res nisem več nikdar, a slišal tem več o njej. Moje kosti so se sicer v tem uže precej postarale — to je moj navadni izgovor pri plesu — spomin me pa še ni scela zapustil.

To še vem — precej ekstravagantna je bila sicer Vera, razmerje mej nama pa je bilo zanjo prav normalno. Dekle je bilo tako, kakor bi jo svet nazival „interesantno“, prijala je v obče — vitez Skrmcov sicer vse časti vreden mož, a za njo ni bil nikakega pomena; znana bila je v obče, oboževana v obče — za Boga, kaj hočete več? Saj znate, to dela zabavo, danes tukaj, jutri tam, potem pa — pridejo leta.

Šla je poslej, tako so mi pravili, ko se je vsega naveličala, na deželo iskat miru, to se pravi v novovečnem boudoir-skem narečji: novih „selskih“ zabav. Nò, našla jih je v polni meri.

Danes res ne vem, kje bi je iskal, vender se mi vidi, da jo najdemo skoro — pri šolskih sestrah, kjer deluje „nerešena“ za ubogo deco ... „za narod“.

* * *

Nekoč šel sem zamišljen po glavni ulici starega, malega trga v svoji domovini, kar zaslišim iz bližnje hiše oster, zapovedujoč glas:

„Deca čitaj! To je-tis-ka-ni-u, to-je-pi-sa-ni-u. u, u, i, i, u, i, u, i,“ — in deca je čitala. — Veste, kadar sem šel mimo šole, vedno sem se spomnil sihdob nje, naše Vere. Naša učiteljica, bila je namreč njena prijateljica, mi je pripovedovala vsikdar, kadar sva govorila o nji, s posebno slastjo, češ, da sta v svojem časi, to je bilo pač v mlajših letih, zabrusili svojim „čestilcem“, navadno brezimno, nek sila zloben nemški „verz“. Potem pa ga je prav patetično deklamovala:

„Eingebildete Herren hat's gegeben,
Eingebildete Herren giebt's noch heute viel;
Doch 's giebt manch fein gebildet Mädchen,
Das nicht auf den Leim gehen will!“

Hočeš nočeš sem se ji moral nasmejati, in če me je vprašala radi nadmernega smehu, zatrjal sem ji vedno, da mi ta „verz“ tako izredno ugaja. —

Morda je bilo to njeno, naše Vere, načelo?! Morda — — —

Kdaj se spolni sena raj?

Bila v sanjah sem pri tebi;
Gledala sem ti v oko,
Mej poljubci stiskal k sebi
Me s tresočo si roko. —

Sanj zabiti srce noč,
Zreti sreče lče sijaj,
Duša mi turobno joče —
Kdaj se spolni sena raj?

Vida.

 K tebi!

Če širil bi se Helespont mej nama,
Leandra drzni čin bi rad posnel,
Objel da bi z obema te rokama,
Poljub da sladek dal bi ti in vzal.

In kakor Orfej blodil bi v podzemlje
Evridiko predrago si otet,
In Cerber Hadov srca mi ne jemlje,
Da k tebi ne bi hitel spet.

Če sinji zrak bi tvoje bil domovje,
Peroti kakor Dedal bi skoval,
Popel nad Himalaja se gorovje
Ter nesel k tebi zračni me naval.

Philaethes

 Disakord.

Piše Cyclamen.

II.

Zaprto! — Železo razdrobi se in
odprite se vrata, da poletim
na kraj miru! Dâ, dâ, tam moram
končati, tam na grobeh svojih! Hej
urno, zid je nizek in smúk sem čez!“ —

Kakor divja pošast drvi preko
grobov, teptá jesenske cvete, razdira
potoma trhle križe na posvečenej prsti
vaškega mirodvora. Vedno dalje in
dalje preko gomil in pomnikov, vedno
naprej — — —

„Ha, ha, tu sem,“ zamrmra in
se vstavi. „Grob mojega očeta, — tu
na strani materin, poleg spi sestra in
četrti grobišče ondi je počivališče bra-
tovo. Dâ, tu pri vas naj zaspim!“ —

V odgovor zabučí vihar, bližnja
vrba žalostinka se strese strahu ne
pred burjo, ampak pred človeško po-
šastjo . . . Cvetlice drhté . . .

Jedna, dve . . . polnoči . . . Sova
skovika, — čuk se oglašá, besni člo-
vek rjove kolneč dan rojstva svojega.

— Mrtveci, vas li ne moti nemir?
Blaženi, vi spite nezdravno pod odejo
lahko, saj ste neobčutljivi! — In ti
materino srcé, li moreš zreti svoje
dete v takem stanji? Ne, ti sprosiš
milosti zanj pri Vsmiljenem! Oh, prosí,
prosi! — —

„Mrzli svinec, ti jedini moj prija-
telj, kako hitro me ozdraviš! Po celem
telesi mi gori, pod nogami tli mokra
trava, a ti kmalu vgasíš ta pekoči
ogenj, svinčenka! Tukaj umreti bo
sladko, tolažljivo tu počivati . . . Tu
počivati? Ne, v neposvečeno prst me
položé, pa kaj to? Da le zamrje to
srcè in ž njim vse gorje!“

„Zdravstujte žalostni dnovi, grenke
ure mojega življenja! Minuli ste . . .
Govori samokres!“ . . . A čuj! — Veter
buči in donaša vesel napev iz daljave:

»Sladko vince piti —
To me veseli,
Dobre volje biti
Svoje žive dni« . . .

Kričé pojo zategnjeni glasovi iz izpityh grl. Petorica veselih ljudi se vrača pozno v noč domov vriskajoč mimo pokopališča. „Molčite“, sikne obiskovalec grobov; „molčite, sicer“ ... Usta se mu penijo, zobje škripljejo, prsti stiskajo samokres. Strašna podoba! —

Zopetni vik in krik nočnih motilcev. „En starček je bil“ ... „Dobre volje biti“, ponavljajo mu nehote ustnice; razdivjani glasovi premotili so obupano srce, zbudili mu spomine ...

„Srečni ljudje!“ vzdihnejo prsa. „Srečni ljudje, ko vam je srce otrpnelo za gorjé. I jaz sem bil in hočem še biti srečen, naj se protivi celi svet!

Če ne dobom koščeka kruha, zgrudim se gládú na cesti v sramoto trdosrčnim brezbožnikom, samo samomorilec nočem biti! Moj Bog!“ — —

Polagoma zvedri se nebo; mirno, dasi še negotovih korakov stopa mož preko nebrojnih vrst. Kakor da se je Večni zveselil nad njim, pošlje mesec, ki mu kaže pot. „Proč s tabo!“ — in samokres leži v odprtem grobi. Zopet skoči čez ozidje ter hiti v mesto nesrečen, a udan v usodo. —

Skrajno obupajoči — in veseljaki! — Ali ni to disakord, ki se časih zlije tudi v blagolasje? —

Cyclamen.

Stara ljubav.

V dvoranah se grajskih
Praznuje lep pir,
A ženin zameta
Veseli nemir.

Ob stebri kamnitem
Otožen sloni,
In rosno v dolino
Okó mu strmi.

Tam doli pred kočoj
Mladenka sedé
V gradiček obrača
Poglede gorke.

Žareči očesi
Obeh se vjemo,
Na srce polaga
Si vsakdo rokó.

In dušo obojno
Preveva spet slast,
Oj, ona nesrečno
Zagrebená strast! Mrakov.

Slovenski narod in velike šole.

Donesek k našemu časovnemu vprašanju.

(Piše J. Vencajz. — Dalje.)

Slovenski narod tvori v tostranski državni polovici 5% vsega prebivalstva, združen s Hrvati celo 7·78%; italijansko pleme pa daje 2·9%, oziroma

primorska njegova betva, na katero se nam je posebno ozirati, le 1·26%.

V razmerji popolno in vsestranske ravnopravnosti obvladuje število —

količina posameznega razdela v celoti — pridelitev skupnih in občnih užitenosti, tako v družbi, društvu in v državi. Ulomek 5% bi moral biti tedaj za naše razmerje jedino merodajen, neglede na nad- ali podporezno finančno zmožnost posameznih slovenskih pokrajin: v jedno državo smo zvezani zato, da močnejši pomore slabšemu, da skupljeni slabši ojačijo močnejšega in ker stvarja vsak ud posamičnega razroda računsko in gospodarsko — jednoto, zato mora zahtevati vsak narod, da se upošteva vsak ud njegov.

Računimo tedaj s tem ulomcem! Državni izdatki za velikošolstvo znašali so v letu 1870 3,052.277 gld., 1880 3,355.895 gld., 1890 3,984 849 gld. Od teh pripada porezno 71% vseučiliščem, 20% tehnikam in 9% drugim, posvetnim velikim šolam. 1890 pa se dele te svote v pojedine oddelke z 2,841.177 gld., 779.683 gld. in 363.000 gld.

L. 1870. stalo je v proračunu za slovensko velikošolstvo 3600 gld.; danes te točke ne nahajamo v nikakem računskem zaključku, akoprav se je velikošolski budget odtlej pomnožil za 306%, oni za vseučilišča celo za 365% in oni za vse državne posle za 327%. V vsakem teh slučajev bi ona prva svota bila morala narasti uže do 4702, 4917, 4777 gld.!

Po ulomcu pravilna, sorazmerna zahteva našega naroda pa znaša za vseučilišča 142.050 gld., za tehnike 38.983 gld. in za druge velike šole 18.150 gld. To v porezu!

No, če se oziramo na državno skupino, odšteti nam je vsekako neke svote, katere žrtvuje celota za „više državne ozire“. V tem pogledu bo

moral narod upoštevati zneske, ki se nadrazmerno upotrebljaljo za „osrednje“ vseučilišče in „osrednjo“ tehniko na Dunaji, kakor tudi za vse one maloštevilne „druge velike šole“, katerih ni možno vsakemu narodu posebe ustvariti.

Tako pristrižena zahteva pokaže nam še vedno za narod slovenski veliko svoto 117.675 gld. pri vseučiliščih in 32.064 gld. pri tehnikah, mej tem, ko svota za druge velike šole popolnem odpade. To je najmanjša svota, ki nam pripada po načelu narodnostnem!

A pri nas prevladuje doslej še v vsej upravi države deželansko načelo, katero pa uže danes nikakor ne zadošča v svojih mejah vsem deželanom. Po tem načelu služita vseučilišče in tehnika v Gradci z nemškim državnim jezikom in italijanskim jezikovnim pravom na prvem Štirski, Koroški, Kranjski, Primorski in Dalmaciji, deželam z nemškim, slovenskim, hrvaškim in italijanskim jezikom. Ta skupina tvori 14% vsega avstrijskega prebivalstva in njena tudi uže za državne ozire pristrižena svota bi po tej razdelitvi zasegala za vseučilišča 331.490 gld. in za tehnike 89.797 gld., skupno 421.287 gld.

Ker pa staneta obe veliki šoli v istem letu 1890. 408.100 gld. preostaje še 13.187 gld. za slovensko-hrvatsko večino teh dežel: Majhna, narodu nepristojna svota!

117.675 gld. pri vseučiliščih in 32.064 gld. skupno 149.739 gld. pripada narodu po narodnostnem in 13.187 gld. po doslej le nedostatno rabljenem av-

strijskem deželanskem načelu. Kaj pomeni to za nas?

Vseučilišče s teološko, juridično in filozofično fakulto in z vsemi 39 profesorji stane povprečno 90.000 gld.*) na leto in sicer: teološka fakulta s 7 profesorji upotrebila bi 14.000 gld., juristiška z 12 do 26.000 gld. in filozofiška z 20 prof. 40.000—50.000 gld.

To so svote, s katerimi bi bilo treba delovati sprva; sicer bi se pa še te izdatno znižale za početek, ker bi se vse stolice itak ne otvorile takoj. In tudi v posledici bi se vzmnožile le sorazmerno s splošnim učnim budgetom za vseučilišča. Vseučilišče nam tedaj dovoljuje narodnostno načelo uže zdavna in nam bo še bolj dovoljevalo po l. 1890., katero nam je doslej služilo kot normalno leto za bodočnost. — Ker se bode dotlej donesek za vseučilišče vzmnožil porezno za celih 26% (**).

Nasprotno nam pa danes ni možno zahtevati uživotvorjenja tehnike, ker znašajo letni stroški za popolno tehniko s 4 oddelki in 33 profesorji povprečno 80.000 gld.***) nam primerna vsota pa niti polovice tega ne dosega in bi tudi l. 1900 komaj dve tretjini

doneskov zasegla. Pač pa bi bilo s to svoto možno pristaviti uže obstoječi tehniki slovensko vsposednost!

Drugače seveda bi bilo položenje v slučajih, ko bi sodelovali pri teh velikih šolah tudi Hrvati (vsaj istrski) in morda celo primorski Italijani. Na ta način bi se doneski za celih 56,6, (ali vsaj 20,1) in 81,4% zvišali!

Zaslejšna svota deželanske razdelitve, onih 13.187 gld. bi zadoščalo pač komaj za ustanovitev najpotrebnejših praktičnih nauk in razdeljenje nekaterih nagrad ukaželjnim Slovincem, ki bi hoteli doseči velikošolsko docenturo.

Dolžnost uprave stoječe na svojem doslejšnem načelu bila je vsekako, da je odločila uže sedaj to manjšo svoto slovenskemu velikošolstvu; dolžnost države stoječe na podlagi ravnopravnostne pogodbe pa je, da dovoli vsikdar in povsodi vsakemu narodu, kar je njegovega: slovenskemu narodu, ki je — kakor nam kaže slednjič tudi denarno izvestje — vsestransko opravičen k svoji velikošolski zahtevi torej svoje vseučilišče! (Konec prih.)

Glasnik.

„Žensko poglavje“ v „R. K.“ izpod peresa učenjaškega monstra, monsignora in konzistorjalnega svetnika dra. A. Mahničja je pravi biser v novoslovenski znanstveni lite-

raturi. Nanj opozarjamo zlasti naše čast. naročnice, zakaj še-le iz te temeljite razprave bodo spoznale: kaj so in koliko jim še nedostaja do Mahničeve moške popolnosti!

*) Črnovice l. 1887 96.000 gld.; **) To mnenje potrjuje uže letošnji proračun! — ***) Brno l. 1887. 85.000 gld.

Prav vsak pametnik, ki čita ono zverženost, mora priznati, da je dr. M. v ženskem vprašanji jeden največjih in najsmešnejših

lajikov 19. stoletja. Sicer pa od pisca komično-pikantnih razprav „Spolska ljubezen“ in „Platonska ljubezen“, ki imajo nekaj hautgout po „Caviar“-u, itak ni bilo boljšega pričakovati! — Iz vsake vrste se razvidi, da ni ženstva sam še nikdar resno študoval, nego da sestavlja svoje piramidalne dokaze in trditve le po zaprašenih kodeksih in iz opazovanja — sevé skozi okno! — tistih „razposajenih Mick, ki se podé po goriških ulicah (sic!)“, katere bi pa po njegovem mnenji „treba bilo v kovčeg zapreti in v omaro vtakniti“. (Za škarjami za jezike in natezalnicami ženskih vratov iznašel je g. monsignor kovčeg in omaro za Micke; — kolika plovovitost, kaj!? —) Nù, morda zavzema vender-le svoje argumente tudi iz opazovanja župnijskih vil, — v družbi omikanih gospã in gospic bi se tacih nazorov o ženstvu, kakoršne širi v „R. K.“, ne mogel pribaviti!

Dočim se je v 3. št. zaganjal kot gad v tamburašice in opevane „Julije“ ter je — iz zavisti morda? — uže tretjič rohnél nad učiteljskimi kandidatinjami, ker so storile kardinalen, v nebó upijoč greh plesoč s framasonskimi „Savani“ preko polunoči in „počele v poznih nočnih urah Bog zna kaj vse“, — dokazuje v 4. št. v potu svojega obraza, da ženska ni za politiko a) ker pride (politikujoča!) ženska večkrat v stan „očitne nečednosti“, v katerem bi pogubno vplivala tudi na nravnost in domišljijo (tudi starih?) mladeničev, dočim „bi bilo želeti, naj bi mladeniči pred zakonom ničesar ne vedeli o spolovnih tajnostih“. (Potemtakem bi duhovniki — tudi g. doktor sam! — ne smeli vedeti zanje nikdar, kar bi bilo vse-kakor bolje, — potem bi vsaj ne pisarili o njih! —) b) „Ker je mož viši, a ženska drobna“ (ne vselej!) in „ker je glas ženski tenak in visok, ki se iz grla siloma (!) iztiska“ ter „bi ne bilo posebno spodbudljivo, ko bi po naših zborih i. t. d. pevali ženski soprani“; — c) „ker je preraztresena ter bi se znalo zgoditi, da bi pri razpravljanji važnih polit. vprašanj končal visoki zbor s peticijami na slavno vlado, kakó naj se preosnuje — ženska toaleta! i. t. d.“ Sami duhoviti, prepričevalni argumenti! Gospoda doktorja zapušča pač prav vsa fiziologija

in logika, in vsi citati Mojzesa, sv. Ambroža, sv. Avguština i. dr. tacih specialistov v gynaekologiji mu ne pomagó iz — blamaže. Tuhtanje o „Mickah“ in „Maričkah“ ga je pa menda takó upehalo, da svoje razprave niti končati ni mogel, ampak obljudlja, da jo hoče še-le prihodnje leto; nù, naj le prebavi do tlej prav obilo boljših virov, sicer se mu ne bodo smejale le slovenske ženske, ampak celó — — krave!

Dasi se pa dela dr. M. za silnega sovražnika napredujočega ženstva, vidi v resnici — in praksi — vender-le kaj rad mlado, rožnato lice in všeč so mu celó damski klobučki (str. 451) ter vneto svari Slovenke, češ „nikar ne vrjamite liberalcem, ko Vam obetajo osvojo, enakopravnost z možem, a pri tem ne nehajo spodkopavati stebrov krščanstva; — poturčiti (!) Vas hočejo, dozarjati za — harem! Za brezbožnika ženska večé vrednosti nima, nego kolikor služi njegovi pohotnosti (!); ko mu je odslužila (!), vrže jo na gnoj, kakor izžmeto citrono“. — G. konzistorjalni svetnik, naj li bode ta pridiga morda nekaka „captatio benevolentiae“ v prid — „klerikalcev??“ — Čemu pa so „služile“ ženske v Kopanji, v Kamniku, na Črnem vrhu pri Idriji, v Ljubljani in drugod?! — Odgovorite naravnost, kakor ste vprašani!

Dr. Mahnič umé tudi — kadar hoče — imenitno prikupiti se, in katoliška dolžnost me tira, da javno prav resno svarim vse cenj. čitateljice pred tem „volkom v ovčji obleki“. Saj takó ni niti — „Vesna“ dvoranila še nikdar „oboževanemu ženstvu“ kot baš g. papežev kamornik. Le čujte ga! — „Kar se tiče obraza, čela in sploh cele glave, je narava žensko odičila z dolgimi, obilnimi lasmi, da jo odevajo (!) in skrivajo (!)“. — (Z dolgimi lasmi se je „odevala“ in „skrivala“ menda samó mati Eva, a še ta si je za par dni uže utrgala smokvino pero. Veronik Deseniških tudi ni videti na ulicah in „Adamitinje“ živé le še v pravljicah. — Nù, morda je v doktorjevi „deželi“ v modi taka ženska toaleta!? —) „Prav lepi, obilni lasje se smatrajo kot poseben kinč ženskega života. Poglejte le dobro (čujmo!), kolika razlika je v tem mej njo

in moškimi! Kakó ji dlaka (!) zarašča (!) čelo in ji ob straneh sili v obraz, pa kakó lepó ji še pristaja, ako si vrhu tega še s kodri zakrije en del obraza!“ i. t. d. — Dasi nam nikakor neče iti v glavo, zakaj dru. Mahničü ženska, ki ima z „dlako poraščeno čelo in lici, in kateri poleg tega kodri zakrivajo še ostali obraz, — takó da ostane menda z dlako nezaraščen le še konec nosu, — baš takó posebno ugaja, veseli nas vender, da pokaže i on časih svoje — tipalnice ter nas s tem prav ceno zabava. Jako prijetno urico smo imeli ob njegovem „ženskem poglavju“ in priporočamo se za jednako še v prihodnje. Do svidenja torej!

Gynaekophil.

Egalité, Fraternité! Število slov. srednješolcev v Ljubjani, ki se dele v tri nejednake čete, broji nad tisoč: gimnazijci, rejanci in pripravniki (obeh spolov). Vsi težé po istih uzorih: dospeti do trdnega stališča, raz katero jim bo možno čim prej koristiti kot zvesti sinovi ali hčere domovine najnim potrebam rodnih bratov in človeštva sploh. Iz sličnih virov zajemajo svojo znanost, — slične poti hodijo uže sedaj in slične bodo izvestno hodili tudi po končanih studijah; — a vender ne vlada mej njimi potrebna sloga in prijateljstvo. Še vedno stavijo nekateri prenapetneži umetne meje ter se nalik tujci izogibajo ožji dotiki mej saboj. Ne bom omenjal onih tradicionalnih, a zares komično-klasičnih bitk na Golovcu mej gimnazijci in rejanci z ravnili in šestili, ker so se iste omejile sedaj samó na najnižje razrede ter so tudi uže jako redke. Konstatovati pa moram žalostno resnico, da zija v obče še vedno velika zev mej višjimi gimnazijci in rejanci, kar mora vsakdo ostro obsojevati. Sinovi iste domovine bodo bodoči slov. arhitekti, inženjerji, mehaniki i. t. d. ravno takó delovali v prid in čast domovinsko, kot bodoči zdravniki, pravniki, profesorji, duhovniki i. t. d. Čemu torej sedaj ločiti, kar bo združeno v bližnji prihodnosti vedno in povsod!? Naj pač uporabijo starejši dijaki ves svoj upliv v to, da se čim prej premosti ta nenaraven prepad; skrbe naj, da zavlada mej njimi trajno bratstvo in

jednakopravnost tako, kakor v akademskih društvih v Gradci in na Dunaji!

A tudi slov. pripravnikov ni smeti odločati iz prijateljskih krogov! Tudi pripravniki so srednješolsko izomikani; rejalni učni predmeti se poučujejo pri njih skoro v istem obsegu kot na gimnaziju. Kakor učitelji bodo kmalu najbolj direktno uplivali na duševni napredek rodnega ljudstva: trudili se bodo vzgajati domovini trdne značaje in poštenjake. Saj národní učitelji in zavedne učiteljice so jeden najvažnejših faktorjev v delu za moralni in rejalni prospéh domovinski! — Zató se pa nikdar slov. pravnik ali pa národen inženjer ni sramoval prisrčno stisniti vrlemu soborilecu-učitelju desnice ter ga javno zvati prijateljem.

Nikar torej prestrogo uporabljati proporcij gledé izobrazbe! Bodite si slov. bratje brez brezčutnega vprašanja: „Kdo več vé!? Kdo bo zavzemal kdaj važnejše mesto?“ Shajajte se složno v istih lokalih, pri istih zabavah, na istih sprehodih i. t. d. — kjer utrjujte mej prijateljskimi pogovori in veselim petjem trdno dušno vez, katera naj ostane nerazvezljiva skozi življenje, ko bode te stali bok ób boku v sprednjih vrstah národnih prvoborcev pod skupno zastavo: Z združenimi močmi — za svobodo in narodnost!

Nepokor.

 Vestnik.

Sloven. ferij. društvo „Sava“ je imelo dné 13. nov. t. l. v lokalu „Pri zlatem zvonu“ svoj prvi zimski zabavni večer na Dunaji, katerega se je udeležilo poleg številnih rednih članov in dunajskih starešin, tudi obilo „Slovenijanov“. Zabava je bila jako živahna. pod stolovrateljstvom preds. br. Ravniharja. Kontrapikovala sta br. jur. Vencajz in br. jur. Kokalj; posel fiškuša opravljala sta br. techn. Mazi in jur. Eller. Poleg zabavnih in resnih govorov br. Regally-ja, Švigelja, Maurerja, Žiliha in dr., čuli smo lepo ubrano petje pod vodstvom drda. Ant. Švigelja in tamburaše pod vodstvom R. Sterle-ta.

Sloven. akad. društvo „Slovenija“ na Dunaji je imelo dné 26. okt. t. l. svoj I.

občni zbor, ki se je odlikoval po imponantnem številu vdeležencev. Razun 68 rednih članov, došli so številni zastopniki slovaškega akad. društva „Tatran“, srbskega akad. društva „Zora“ in hrv. akad. društva „Zvonimir“, tako da je bila elegantna in prostorna dvorana „Kathol. Ressource“ dubokom polna. Zlasti pa je oveselil „Slovenijo“ poset g. drž. poslanca dra. Ferjančiča, g. ravnatelja Navratila, g. dra. Murka in g. Pukla, ki so vstrajali do konca seje, t. j. do 2. ure po polnoči.

Po oficijelnem poročilu predsednika med. Iv. Borštnika čital je tajnik jur. Ant. Nagodè svoje temeljito-sestavljeno poročilo, kateremu povzemamo sledeče: „Slovenija“ je storila v 49. tečaju en važen korak in ta je, da je prvokrat javno pokazala, da stoji na narodno-napredni strani. Žal, da se je boj, ki se bije v domovini, zanesel tudi v naše akad. kroge ter nas razdelil v dva tabora. — Princip, ki je do tlej vladal mej društveniki „tvoj nasprotnik po političnem mišljenju ne bodi tvoj osebni sovražnik“ spremenil se je nakrat v načelo, katero širi dr. A. Mahnič, da z liberalci, ki se drže gesla „vse za narod in vero“ ni skupnega bivanja. Ta krinka je naredila v obrambo in rešitev katol. sloven. akademikov potrebno novo sloven. akad. društvo, kar je žalosten znak, da domačega prepira še dolgo ne bo konec. V gorečem ognju za svojo stvar se niso strašili „Daničarji“ tudi najslabših sredstev in njihove obrekujoče besede v nekih časnikih so našle pri naših polit. nasprotnikih — žal! — preodprta ušesa; saj je slehernemu „Slovenijanu“ le preveč znano, da velja naše društvo v očeh kranjskih in celó mnogih dunajskih klerikalcev za brezversko društvo, in marsikatera zbegana slov. mati se boji, da se jej ljubljene sin akademik ne vsede v ono framasonsko ložo, ki se zove „Slovenija“. — Sredstva torej, katerih so se posluževali ustanovniki „Danice“ napram „Sloveniji“ (glej Vesno št. 6!) opravičujejo povsem sprejeti predlog v II. zbor. seji: „Slovenija“ vsikdar popolnoma ignoruj „Danico“! — —

Kar se tiče pičle vdeležbe Kollárjeve slavnosti se strani društvenikov, moram

konstatovati, da je niso zakrivila kaki principi, nego jedino le formalnosti, katerih dotično društvo ni hotelo upotrebljati. Danes sevé je vsa zadeva uže uravnana. —

S tem bodi označeno delovanje in upliv društven na zunaj. Kar se tiče notranjega gibanja omenim naj samó, da se je prenovil „poslovnik“ in preosnovala „pravila“. Delovanje različnih klubov radi poletnega časa ni bilo baš živahno, vendar se je vzdrževalo.

„Slovenija“ je bila z vsemi sloven. akad. društvi v prijateljski zvezi. Prejela je 107 in odposlala 104 listov. Zborovih sej je bilo 5, odborovih pa 11.

Blagajnik phil. Iv. Maselj poroča, da je v denarnih zadevah tečaj mirno potekel, niti prevelikih in izvenrednih stroškov, niti dohodkov ni bilo. Poleg izdatkov za tisk prikrojenih pravil, za narodne slavnosti, za venec na grob Kollárja, potrosilo se je zlasti veliko za vezavo knjig. Splošno je stala torej „Slovenija“ v gmotnem oziru na trdnih tleh in kljub kratkeji dobi let. tečaja — 3 meseci — je imela nekaj nad 600 gld. prometa.

Knjižničar phil. Ferdo Jančar poroča, da se je izposodilo 537 knjig, katerih število se je zlasti radi izredno velikih darov drdov. A. Švigelja in Fr. Regally-ja i. dr. članov znatno pomnožilo. Knjižnica šteje 2002 številik.

Arhivar med. Fr. Raznožnik poroča, da je prihajalo na društvo 46 listov v slov., hrvat., čes., rus., lašk., in nem. jeziku, in da so se mogli člani posluževati tudi skoro jednakega števila različnih listov, prihajajočih bratskemu društvu „Zvonimir“, v skupni čitalnici.

Zatem so poročali načelniki klubov o delovanji v svojem področji: ing. J. Omersa o „klubu sloven. tehnikov“, jur. Rud. Sterlè o „tamburaškem klubu“ in phil. Jos. Žilih o „borilnem klubu“.

Vsem odbornikom se je izrekel na predlog preglednika drda. Fr. Regally-ja abso-lutorij, podpredsedniku, tajniku in blagajniku pa še posebno priznanje. Po večkratnih ožjih volitvah so bili voljeni v odbor za I. tečaj t. l. sledeči člani: Predsednik phil. Jos. Žilih, podpreds. ing. V. Ciuha. taj. jur.

Zwitter, blag. phil. Iv. Maselj, knjiž. jur. Val. Žun, arh. jur. Iv. Modic, gosp. forest. A. Rudež; namestnika: vet. Iv. Rajar in ing. Jos. Volavšek, pregledniki: med. Iv. Boršt-nik, phil. Leop. Poljanec in jur. A. Nagodè.

Pri slučajnostih so se sprejela „en bloc“ po phil. Leop. Poljancu novo predložena pravila „slovstvenega kluba“ in po jur. J. Vencajzu stavljeni predlog, da se osnuje stalni „pevski zbor“. Končno se je določil slavnostni odsek za prireditev svečanosti v proslavo 25 letnice, ki se bo vršila 31. jan. prih. leta. —

Po zaključku oficij. dela otvoril se je pod stoloravnateljstvom drda. A. Švigelja „akad. stol“, pri katerem se je ob petju národnih in umetnih popevk — izredno krasen samospjev je pel Slovak g. Blaho kot fiškuš — ob dramatično vzneseni deklamaciji Srba g. Marića, ob govorih in napitnicah razvila kar najživahnejša zabava. Zlasti je omeniti izmej zadnjih pristrčnih napitnic g. dr. Ferjančiča 25letnici „Slovenije“, vstrajajočih na prvotnih načelih svojih, g. Navratila „sloven. naprednim akademikom“ in g. Pukla „radikalnim Slovenijanom“, ki so bile sprejeti s splošnim oduševljenjem in in z željo da naj obvaruje in vzdržuje „Slovenija“ stališče, katero zavzema s 50. tečajem, še nadaljnjih 25 let! —

„Pevski zbor“ v „Sloveniji“ si je izvolil pevovodjem drda. jur. A. Švigelja, rediteljem pa jur. J. Kozino.

„Borilnega kluba“ t. č. načelnik je jur. V. Ravnihar, reditelj pa med. Fran Raznožnik.

„Tamburaškemu klubu“ načeluje in redi jur. Rud. Strlè.

„Slovstvenega kluba“ t. č. tajnik je phil. Leop. Poljanec. Reditelj menja od seje do seje. —

„Slovstveni klub“ v Sloveniji prav lepo vspeva ter je imel I. sejo 4. nov. pod rediteljstvom phil. Jak. Zupančiča. Čital je phil. Leop. Poljanec „Črtice iz vzhodnih sloven. goric“, kritik je bil phil. Ferdo Jančar. Tudi se je referovalo o M. Pohlinovi knjigi „Buque kmetam sa potrebo inu pomozh“, II. seja je bila 9. nov. pod rediteljstvom med. Fr. Govčkar-ja; čital

je phil. Jak. Zupančič humoresko „Molekula“, kritikoval jur. Iv. Modic. O „zbranih spisih Pavline Pajkove“ je referoval phil. Ferdo Jančar. III. seja je bila 16. nov. Čital je med. Fr. Raznožnik povest „Zaklad“, kritikoval je phil. Jak. Zupančič, referoval pa phil. L. Poljanec o Brehmu.

Odbor sloven. akad. društva „Triglav“ v Gradci se je sestavil za zimski tečaj takó-le: Predsednik: drnd. med. Fr. Krušič, podpredsednik drnd. med. Jos. Malerič, tajnik stud. phil. Fr. Ilešič, blagajnik cand. jur. V. Strgar, knjižničar stud. phil. M. Mencinger, gospodar stud. phil. Iv. Žmavc, odbornik namestnik drnd. med. B. Stuhec.

Hrv. akad. lit. zab. društvo „Hrvatska“ v Gradci izbralo si je na I. javni glavni skupščini za I. tečaj sledeči odbor: Predsednik med. A. Antolak, podpredsednik med. VI. Vranjican, poslovodja med. Fr. Frait, beležnik med. Iv. Čanić, blagajnik med. St. Gold-Zlatić, knjižničar phil. Jos. Barač, gospodar jur. A. Bonetić; revizorji: med. J. Neuman, jur. Vj. Rubignoni, med. D. Mance.

Hrv. akad. društvo „Zvonimir“ na Dunaji izvolilo si je v odbor: Preds. med. R. Milovčič, podpredsednik jur. A. Sablić, I. taj. pharm. g. Bogić, II. taj. techn. F. Šega, blag. med. S. Stankovič, knjiž. phil. B. Petrovič, novin. med. B. Ernst; revizorji: med. M. Čačković, phil. S. Šrkulj, med. J. Hribar.

Preiskava proti ljublj. trem abiturijentom, katero so provokovali nemški zagri-zenci hoteč uničiti trojico Slovencev radi navadnega „kroka“, je po posredovanji grofa Hohenwarta od presv. carja ustavljena. (Glej dopis iz Ljubljane v 8. št. „Vesne“!)

Iz ljubljanskih dijaških krogov. — Izv. dop. — Lep začetek šolskega leta smo imeli na našem gimnaziju. Preiskava za preiskavo — saj veste — zakaj! In posledica? Parturiunt montes itd. Prizadeti junaki so bili sicer izključeni, za par dni pa se jim je zopet odprl vhod v naš tesni in zaduhli dom Muz. To je disciplina in pravica!? A kako se ravna sè Slovenci? — Pa kaj, ko je bilo toliko zagovornikov; zato so „očetje“ zamižali! Prav, a mižite tudi časih za nas, ponižne „kmetavse“! — Potem bo vladala ljubezen mej učitelji in učenci; z nepotrebno

drakoničnim postopanjem proti jedni stranki se pa le oškoduje disciplina in ugled zaveda. Jednaka hvala in kazen! —

In Grünov spomenik! — Nekateri Nemci so hoteli razvpiti Slovence za brezobrazne Vandale, a so blamirali sebe, ker lastni sinovi jim pljujejo v skledo. Nem. časopisi so, kakor znano, na vse usta blatili sloven. dijaštvo. In kdo je bil oskrunitelj? Jeden omejenih dijakov in še jeden „deutscher Bruder“! Glejte, taka je Vaša mladina v sloven. krajih, saj tako si hočete zrediti, vi kulturnonosni sosedje! Le tako naprej! —

Končno še nekaj! — „Rimski Katolik“ trdi v svoji 3. št., da se „Vesne“ sramujejo ne le sloven. akademiki — izimši malo peščico hrabrih „boriteljev“ in „sablarjev“ — ampak celó višje-gimnazijci. Kolika duhovitost! Ni li „Vesna“ uže sama večkrat izjavila, da ima nasprotnike? In jih mari „R. K.“ nima?! — Hic Rhodus! — Da pa „Vesninih“ pristašev ni le peščica, dokaz temu je uže dejstvo, da je ona še vedno glasilo sloven. ferij. društva „Sava“ z nad 130 članovi najboljših slovenskih slojev, katerih niti jeden ni bil na II. obč. zboru proti predlogu, da se izreci poleg „Sloven. Naroda“ še „Vesni“ zahvala za vestna poročila o društvenem delovanju. Kakó tudi?! — Saj vé vsak pameten človek, da list, čegar namen je tudi vzbujati mlade moči k vaji v pisateljstvu in ga s priobčevanjem nekaterih njegovih — sevó še nedostatnih — izdelkov navdušiti, da se neumorno uri in mika po izreku: „Übung macht den Meister“! — da list, ki ima naročnike tudi v spodnji gimnaziji in spodnji realki, na pripravnici in mej ženstvom, ne more in ne sme prinašati filozofskih razprav in romanov.

Vsak list ima pač svoj delokrog in program ter svoje bralce! — Gotovo je gorka želja [pred vsem izdajateljev „Vesne“, da bi bil list jedino le glasilo velikošolcev! Toda na mlajše dijaštvo se je treba tudi ozirati in vcepljati tudi njemu odločno napredno mišljenje in brezobzirno sovraštvo do — govorimo odkrito! — hinavstva in koristolovstva ter kazati mu, kje in kaj so pravi idejali! — Na podlagi tega programa (gl. str. 14, št. I. m. l.) je

imela „Vesna“ gotovo zelo težavno stališče in morala le takó pisati in nič drugače! Vsem vstreči ni mogoče! — Žal, da nimajo sloven. napredni velikošolci nobene „Leonine“, ki bi jim vzdržavala posebno glasilo in dajala bogate nagrade dopisnikom, temveč se „Vesna“ zalaga le iz žepa nekaterih akademikov, ki imajo izredno čast v list pisati, urejevati ga in še pokrivati morebitni — deficit. —

Dr. M. hoče na jedni strani tudi dokazati, da je „Vesna“ brezpomembna, brezupliva za narod in dijaštvo, dočim se uže v vseh 4 letošnjih številkah „R. K.“ skoro na vsaki drugi strani zaletava razkačeno ob njo in jej je n. pr. samó v 3. številki posvetil kar celih 12 strani! Če so „Vesnani“ taki zagovedneži, zakaj pa kričite in razgrajate kličoč zoper nje na pomoč ne samó hudiča, ampak celó beriča!? — Ej, dr. M. je živa in poosebljena logika! — dr. M. je napravil „Vesnina“ tiskarja tudi samovlastno za „Slavinega“ agenta; — zopet velika temeljitost v izrabljanju potrebnih — kolcev!

V „listnici“ pravi nadalje dr. M., ká sem Vam poročal iz Ljubljane: „da smo vsi dijaki Vesninih nazorov,“ dočim sem pisal doslovno, „da se večinoma strinja (str. 62. t. l.);“ v koliko sem poročal istino kaže uže to, da je vstopilo izmej ljublj. abiturijentov takoj po zrelostnem izpitu do 20 k „Savi“, ki goji pač tudi „Vesnina“ ideje! In za ideje se gre! Precej „Vesninih“ prijateljev pa je moralo v vojake in tudi — semenišče, ki bi bili sicer gotovo njeni privrženci! O mlajših somišljenikih ni treba še posebej govoriti! Število naročnikov — mej dijaštvom — ne dokazuje ničesar! —

Takisto je Mahničev plačani dopisun J. nesramno lagal trdeč, da so pošiljali „Savani“ dan za dnevom „poslana, prošnje, pozive i. t. d.“ mej nas, v katerih bi nam razlagali „dunajske prijetnosti“, „kakó možato je sabljanje“, kakó nas „nepoklicani preroki vabijo v semenišče, pa da visokošolci upajo, da se ne bomo dali voditi od francoskih duhovnikov i. t. d.“ Od konca do kraja sama samcata laž! Poziv je prišel pač jeden, a samo jeden in še ta je bil stvaren in se sabljanja, nepoklicanih porokov

i. t. d. niti z besedico ni dotaknil! — Dr. Mahnič na tako verodostojnih poročevalcih čestitamo! —

Ker se dr. M. za vse, tudi najočividnejše protidokaze v svoji poštenosti ni ne zmeni — ugovore na njegovo razpravo „Vesna in nje ozadje“ kar modro ignoruje, ker so mu zaprli sapo, — temveč si skuša pomagati le z neslanim smešenjem, niti ne zahtevamo več, da prekliče svoja natolcevanja! —

In à propos! Kako pa more dr. Mahnič trditi, da njegovim pristašem-dijakom „ni do našega kruha, niti do novcev naših, nego jih sklepa z nami ista misel, isto prepričanje“?! Čemú pa so hoteli ustanoviti nekateri „možje“ (so li drugi pa le otroci??!) „Danico“; — čemú ustanovljate Vi „Leonino“ (gl. R. K. str. 269. § 2. d. e. § 4. § 9.!!!) — čemú dopisujete uže z vsakim drugošolsolcem nazivajoč ga „dragi mladi prijatelj“ in mu plačujete za vsako, v list sprejeto ali nesprejeto, z različnimi viri skrpucano nalogico minimalno 4 glđ. in pošiljate še posameznikom „za razne usluge in šolske naloge“, kar po 37 glđ.!? — Jeli to tudi le „misel“?! — Njegovim pristašem je prepričanje denar in če bi jim plačala „Vesna“ istotoliko, dopisovali bi ti značajniki še rajši v njo!

Sploh pa toži dr. M. sam o „značajih“ svojih dopisnikov (gl. platnice R. K. V. 3), a se tolaži: „to so izjeme“; a jaz mu pa povem, da izmej dvajset višjegimnazijcev, ki so mu podpisali zaupnico, seštejem one, ki so res iste misli, kot on, na prstih jedne roke. Jih pač bolje poznamo kot dr. M. in dr. Krek, ki je njihov učitelj filozofije! Kakó so stanovitni „rimsko-katoliški“ dopisniki, se morda uže lahko prepričate iz števila nalog, ki se je takoj skrčilo, kar so bili v Gorici nekoliko manj darežljivi na zadnji plačilni dan. G. kapelan Eržen, Mahničev blagajnik, tudi včasih malo priskoči, njegovo vino rado moči vedno suha dijaška grla in njegove potvice so bajè kaj dober založaj! To, g. doktor, je faktum, katerega ne morete tajiti, če ga bodete tudi skušali zaviti. Spodnjegimnazijci pa itak nimajo še prepričanja; kako se izdelujejo naloge, ki jih

pošiljajo „nadarjeni, veliko obetajoči“ nižjegimnazijci, je obče znano. Tu igra zopet največjo vlogo denar. Starejši srednješolec, ki bi rad dobil nekaj drobiža iz vedno sitega Mahničevega žepa, napiše nalogo in jo da prepisati nižjegimnazijcu. In ko res prileti kak keber, potem se delita bratski, ti pol jaz pol. Tako se delajo one duhovite naloge „spodnjegimnazijcev!“ —

Dovolj bodi za danes, g. urednik, saj Vam prostora vedno primanjkuje. Toda veste kaj, prav ponižno bi Vas prosil za nekaj „grošev“; dosedaj mi še črnili niste plačali. Aut — aut, če ne grem pa tjà, kjer se somišljeniki in zaupnice kupujejo!

A. M—é—d.

Klub sloven. tehnikov prišel je zopet svoje čilo delovanje. Do danes imel je uže dve oficijelno-zabavni seji. Za zimski tečaj so bili izvoljeni v odbor sledeči člani: preds. stud. ing. Vek. Ciuha, podpreds. stud. tech. Iv. Koršič, tajnik stud. tech. Iv. Zajec. Ker je v klub pristopilo letos tudi precej Hrvatov-gostov, nadejati se je v tem tečaju posebne živahnosti. —

Podporno društvo za sloven. velikošolce na Dunaji je imelo dne 13. t. m. svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo do 9 članov in par gostov. — Po poročilih, iz katerih je bilo razvidno, da ima društvo žalibog vedno manj dohodkov, a vedno več izdatkov, vršile so se po patrijarhaličnem, v društvu uže davno udomačenem sistemu volitve, t. j. stari odbor ostane i letos še nadalje. — Vender so hoteli nekateri gospodje pokazati svoje „naprednjaštvo“ s tem, da so predlagali: „podpiranci naj se v letnem poročilu objavijo imenoma, da se nam ne bo očitalo, kà podpiramo samo „črnce“ (klerikalce)!“ — Predlagatelj je pač vedel, da je baš dr. Mahnič javno nasvetoval, naj se daje podpora samó „našim“, dočim „nečrnci“ (alias liberalci) niso še nikdar in nikjer očitali društvu strankarstva! Hm! — man merkt die Absicht i. t. d. — Gospod doktor Štrekelj je sevè s svojim netaktnim predlogom propal, kakor tudi z opozarjanjem, da se je bilo v odboru sklenilo, da se dopisnikov „Vesne“ ne sme podpirati! — Končno se je gosp. Štrekelj tudi s svojim

predlogom gledé pomnoženja glavnice s tem, da se pribije del podpor k njej. Baš prej pa je tožil blagajnik, da podpor skoro da nič ni! — (G. dr. Mahnič in dr. Pavlica, kdo se torej smeši!?) — Čudili smo se tudi tožbi radi „Radogoja“ češ, da društvu škoduje, ker so se podporniki oklenili „Radogoja“.

H koncu apelujemo na vse zavedne sloven. rodoljube, da se večkrat in znatnejše spomnijo prevažnega podp. društva za dunajske sloven. velikošolce. Število podpirancev je zlasti letos tako naraslo, da navzlic najboljši volji ne bo moglo sloven. društvo dajati tolikih podpor, kakoršnih so preborni naši velikošolci krvavo potrebni. —

Promocija sub auspiciis g. Marića, rodom Bošnjaka, doktorjem prava, vršila se je dne 4. novembra t. l. na dunajskem vseučilišči.

„Carolina“, kat. akad. dr. v Gradcu, potisnili so burši 28. okt. iz „bumla“ na zrak. (Enaka osoda zadela je predlanskem dunajsko „Austrio“ in „Norico“.) Karolinci šli so se potem prifožit — ne na rektorat — pač pa na policijo! —

Obči dijaški shod Nemcev v Gradcu dne 28. okt. t. l. sklenil je prirediti prof. Rolletu v proslavo demonstrativno nemško-nacijonalno slavnost. — Predlagala se je tudi osnova občnega častnega sode po vseučiliščih. Ideja je vse pozornosti vredna.

Nemškemu „Schulverein“ odtegnili so nemški dijaki vse sodelovanje in podporo, ker je preveč židom naklonjen. Zahtevali so, da se naj snujejo povsem židov proste podružnice, kar jim pa glavno vodstvo ni dovolilo. — Ker so si časopisi prizadevali zopet pridobiti dijaštvo za to društvo, izi dali so koroški dijaki vnovič svojo izjavo, da ne pristopijo društvu dokler se jim ne dovoli njih zahteva.

Zaradi prepovedi ustanovitve „Danice“ in s tem rušene enakopravnosti narodov stavili so poslanci Klun in tovariši interpelacijo v državnem zboru.

„Vitae non scholae discimus.“ Rektor Tschermak povdarjal je v inavguracijskem govoru potrebo vsestranske izobrazbe dijaštva, ki naj ne zanemarja strokovnih ukov, a poleg tega se varuje, da ne okoščeni samo v svoji stroki. — Mi pa stekli smo si

zaradi istih nazorov proganjanje edino privilegovanih krogov goriško-kranjske klerikalne stranke.

„Leonine“ saj za zdaj ne bo, ker se ne kaže zanimanje duhovništva za to idejo. Tako vsaj pravi R. K. Pri tej priliki skuša z znano dovtipno (?) temeljitostjo smešiti našo obrambo proti dijaškemu nadzorstvu. Ker stvarno ne pove nobene besede in ne ovrže nobene trditve, bila bi vsaka nova polemika nepotrebna.

Književnost in umetnost.

„Slov. Pravnika“ 10. in 11. zvezek donášata pod naslovom „Pravoslovna predavanja v Ljubljani“ črtico iz peresa znanega zgodopisca našega pl. Radicsa. Ker popolnuje v marsičem vlaški „Vesnin“ spis „Ljubljanske visoke šole“, priporočamo vsem našim čitateljem, da proučé tudi ta kos iz zgodovine slovenskega velikošolstva.

„Izvestij muzejskega društva“ 5. snopič zakončava znamenito študijo A. Koblarjevo „Boji na krajinah in zmaga pri Sisku pred 300 leti“, kakor tudi poučni opis „kranjskih mahov“ S. Robiča. Jako zanimiva je razprava A. Koblarjeva „Iz furlanskih arhivov“. K. Črnologarjeva „Dva spomenika osvoboditve Dunaja v letu 1683“ (na Tlakah in v Škofljici) in F. Pokornov „Donesek k zgodovini dominikanskega samostana v Velešovem“ popolnujeta vsebino. Mej „malimi zapiski“ opozarjamo na: „Ljubljana l. 1810“, „Slovstvo o domoznanstvu slovenskih dežel“ in „Starinske najdbe na Magdalenski gori“.

„Glas Naroda“ zove se drugi ameriško-slovenski list, kateri izhaja od oktobra sem vsako sredo v New-York-u, 436 E 72 nd Str. (City). Izdajatelji so v istem času zasnovali tudi pevsko društvo „Lira“. List, ki se giblje popolnem na socijalnih tleh, stane letos 1 god.

Slov. gledališče v Ljubljani je otvorilo z letošnjim repertoirejem in obnovljenim svojim osobljem odločen korak naprej in si je za bodočnost osiguralo časten obstoj, kakor nemški gledališki krogi sami, hočeš nočeš,

priznavajo. Vodstvo intendance, kakor tudi artistike je v spretnih rokah, katere si prizadevajo ustreči časovnemu vzosu. — Opera je letos očitvidno vspela in to je pravo. Glasboljubnemu občinstvu ljubljanskemu treba podajati precej in dobre glasbene hrane. Nove moči: pevki Leščinska in Rihova, pevci Beneš, Nolli in Vavriček zadoščajo vsekakor, in istotako zbor precej dobro nastopa, mej tem ko o orkestru v vsem tega trditi ne moremo. Tu je premagati še nekaj tehniških in osebnih ovir. Drugo je stališče v drami, katero osobje je ostalo precej isto. Umetniška dvojica Borštnik-Zvonarjeva pokazala je stoprav sedaj, koliko premore in da je novo gledališče prav prostor za nju. Da, tudi drugi so se vzboljšali, precej povspeli in primerno igrajo; a žalibog ne vsi. Iz gibanja nekaternikov le še preveč veje stari „čitalniško-oderski“ duh, kateri kar in kar odgnati ne morejo. Vidi se, ali ni zmožnosti, ali pa volje ne. V tem oziru bode v bližnji bodočnosti pač prevažno novo „gledališko društvo“, ki hoče podpirati sposobne moči, da se izobrazijo v tujini, boljše nego je bilo to doslej mogočo, za domači oder. Prav na času je bilo, da se je sestalo: v to ime naj živi!

Slovansko umetnost zadeli ste dve britki izgubi 2. novembra t. l. umrl je v Krakovem slavni slikar Jan Matejko. Porojen 30. avgusta 1838 v Krakovem, izobrazil se je v slikarstvu na Dunaji, v Krakovem in v Parizu. V predmet svojim slikam, katere se odlikujejo po izborni kompoziciji in živem koloritu, izbiral si je skoro izključno dogodke iz poljske zgodovine. Slike njegove našle so po razstavah obilo priznanja, jedna, „Državni zbor varšavski 1773“, nahaja se v cesarski zbirki slik v dvornem umetniškem muzeju dunajskem, mnoge druge podaril je krakovski akademiji. — Izdal je tudi „album kraljev poljskih“, zbirko slik velike umetniške in zgodovinske vrednosti. — 6. novembra umrl je za kolero v Peterburgu slavni ruski

skladatelj Peter Iljič Čajkovski. Porojen 25. decembra 1840 v permskem guberniju. Učil se je pričetkom pravoslovja, vstopil pozneje v po Rubinsteinu ustanovljeni konservatorij peterburški in bil ondi 10 let učitelj. Skladal je več oper („Vojvoda“, „Undina“, „Devica orleanska“, „Mazeppa“.), zaslužil je po vsi Evropi s svojim „Evgenijem Oneginom“, ki se predstavlja tudi po vseh velikih nemških odrih — izvzemši seveda dunajsko opero, ki ima največji strah pred slovansko umetnostjo. Lani vspela je njegova „Pique-dama“ v praškem nar. gledališču izredno.

Smetanov muzej ustanoviti hočejo v Pragi po nasvetu gledališkega ravnatelja Šuberta. Zbrati hočejo ondi slike, podobe, skladbe, popise slavnosti, častna darila itd. v večni spomin slavnemu skladatelju.

Listnica.

„Vilindar“, „I. Z. Vrtilski“, „Ahas-verus“, „A. Z. Rogan“, „Slavoj“. — O priliki. Priporočamo se.

Popravki. Str. 138 beri: „Rudolfovo: — Novomeški Slovenki“ (m. Slovenci); „Kostanjevica: Sovragu črt . . .“ (m. Sovraga . . .). Str. 143 1. rub. spod. „Novomesto: — ljublj. učiteljske abiturijentinje“ (m. ljubljanski učit. abiturijentje). Str. 132. „Ujetnik“ beri: „v Zalem dolu“ (m. v zal. d.). — Druge očevidno tiskarske pomote izvoli bralec popraviti sam.

Ker premnogi naročniki niti lanske naročnine niso poravnali, primorano je opominjati upravništvo „Vesne“ vse one, ki so bodisi za I. ali za II. leto ali pa še vse na dolgu, tem potom zadnjič. Izdajanje lista nam prizadeva toliko stroškov, da smo prisiljeni v prihodnej številki opomniti vse brezobzirne dolžnike, ki še do tedaj ne ugodé našim uže netetokrat ponavljanim željam, imenoma. Naročnino vsprejema odslej: uredništvo na Dunaji. Upravništvo.

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto glđ. 1'50 Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Lange Gasse, 48; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.